

# Gurbanlyga garşy çykamak

Category: Edebi makalalar, Kitapcy  
написано kitapcy | 24 января, 2025  
Gurbanlyga garşy çykamak

## GURBANLYGA GARŞY ÇYKMAK

Nireden okanymy bilemok, şeýle söz okanym ýadyma düşýär:  
"Özgäniň ybadathanasyna öz ynanjyň bilen giribilmersiň!"

Hiç kim sizi haýsydyr bir ybadathana zorluk bilen girizip bilmez, eger ýöne giren bolsaňyz, şol ybadathananyň düzgünlerine eýermeli bolarsyňyz...

Sosial mediýada **gurban** sözüne garşy çykýanlaryň ýazan zatlaryny okadym.

Hiç kim hiç kimi gurbanlykda mal öldürmäge mejbur etmäge haky ýokdur.

Hiç kimiň hiç kimi ynanjyna esaslanyp gurbanlyk edendigi-mal öldürendigi üçin ýazgarmaga-da haky ýokdur.

Şuny sizden nygtap-nygtap haýyş etmek isleýärim: nämä garşy çykýan bolsaňyz, ilki bu baradaky maglumatlary hemmetaraplaýyn öwreniň.

Meselem, musulmanlar guzyny gurbanlyk edenok. Meselem, düýe baş ýaşyndan uly bolmaly. Öldüriljek mal babatda birnäçe ýerine ýetirilmeli düzgünler bar...

Ýöne, meselem: jöhitler Müsürden çykyşlaryny simwolizirleýän Pesah baýramyny bellänlerinde guzy soýýar. Hatda gumrydyr kepderinem gurbanlyk hökmünde soýubilýärler. Musulmanlaryň tersine olar sygry gurbanlyk edenok.

Hristianlykda bolsa gurban kesmek ýok diýen ýaly. Çünki... Hezreti Isanyň (a.s) ýaýan dini özünden öňkülere esaslansa-da, gurbanlyga kän gyzyklanma bildirmeýär. Gan akdyrylyp günälerden saplanyp bolmajagyny aýdan Hezreti Isa (a.s) ymmatyna gurbanlyk etmek maksady bilen gan akdyrmazlygy ündedi...

Gurbanlyk – başlangyjy geçmişiň çuňluklarynda ýatan (haçan başlandygy belli däl) gadymy döp-dessur.

Taryha ser salanymyzda, dürli-dürli jemgyýetlerde gurbanlygyň bolandygyny görýäris:

### • TÜRKLERDE GURBANLYK

Şumer hudaýlarynyň (b.e.öňki 4 müňünji-b.e.öňki 2 müňünji ýyllar) adam güýjünden ýokary güýjüniň bardygyna ynanylypdyr. Gurbanlyk ritually dini maksatdan zyýat jadygöýçilikli taraplaram öz içine alypdyr. Hudaý diýip çokunylýan heýkeliň öňünde şerap, ösümlük ýagy, bal ýaly nazy-nygmatlar goýlupdyr, zyndanam bir sygyry soýup etini üýşmeleňe gatnaşanlaryň arasynda paýlapdyrlar.

Hettlerde (b.e.öňki 1650-1200-nji ýyllarda) esasan birinji alnan hasyl gurban hökmünde berlipdir. Muňa köplenç birinji ýyglan ir-iýmiş ýa-da bir ýaşan mal laýyk görnüpdir. Gurbanlyk edilen zatlaryň kem-köstsüz we gowy bolmak şerti hettleriň esasy talaby bolupdyr...

Gadymy Gresiyanyň (b.e.öňki) gurbanlyk rituallary iki dürli eken: biri – etiniň iýilmän başdan aýak hudaýlara berleni, beýlekisi – etiň bir böleginiň üýşmeleňe gatnaşanlaryň arasynda iýilýäni...

Grek akyldary Eflatunyň pikiriçe, gurbanlyk "hudaýlara berlen sowgatdyr".

Iňlis antropology Edward Barnett Teýloryň aýtmagyna görä gurbanlyk adamlaryň özlerini gowy gördürmek üçin göze görünmeýän güýçlere berýän sowgadydyr. Hudaýlar beýgelip dünýäden daşlaşdykça, adamlar olara sowgat bermegiň gerekdigini oýlapdyrlar.

Gadymy türk boýlarynda gurbanlyga köplenç erkek mal laýyk görnüpdir. Gurbanlyk – belli aýratynlyklary bolan at, goýun, düýe, keýik ýaly haýwanlaryň arasyndan saýlanyp alnypdyr.

Dürli çeşmelerde gurban sözünüň düýbünüň "korban" sözünden gelip çykandygyny görmek bolýar. Bu sözüň arameý dilinden arap diline geçendigi aýdylýar. Gurban sözi yslamyň üsti bilen IX-X asyrlarda türki diline-de aralaşdy.

### • MUSULMAN ÝA-DA MUSAWY

Yslamyň ikinji ýyly...

Hezreti Muhammet (s.a.w) säher turup baýram namazyny jemagat bilen okandan soň iki buýnuzly iki goçuň birini özi we maşgalasy üçin, birini-de ymmaty üçin gurbanlyk etdi. Gurbanlyk edip durka "Allahym bu sendendir we saňadyr" diýdi. Kurany-Kerimde gurbanlyk barada "Maide" süresiniň 27-nji, "Köwser" süresiniň 2-nji, "Haj" süresiniň 28-nji, 34-35-nji, 36-37-nji aýatlarynda aýdylýar.

***"Eý Muhammet! Olara Adamyň iki oglunyň kyssasyny dogry düşündir: Ikisi-de gurbanlyk edipdi, biriniňki kabul bolup, biriniňki kabul bolmandy. (Gurbanlygy) kabul bolmadyk "Ant bolsun, seni öldürerin" diýende, dogany: "Alla diňe saklanyp bilenleriňkini kabul eder" diýipdi." (Maide 5/27)***

Kuranyň "Haj" süresinde Alla Hezreti Muhammede (s.a.w) adamlary Haj zyýaratyna çagyrmagy buýrandan soň 28-nji aýatda gurbanlyk hakda şu buýrugy berdi:

***"...Özlerine geljek bähbide şaýat bolsunlar: Allanyň olara rysk edip beren haýwanlaryny belli günlerde gurban edende Onuň adyny ýatlasynlar. Sizem bulardan iýiň, alaçsyz galan garyby-da doýruň." (Hajj 22/28)***

Bu aýat musulmanlaryň gurbanlyk edende beýleki ymmatlara buýruşy ýaly: Allanyň adyny ýatlamagy, mal öldürende niýet etmegi we diňe şeýdilende gurbanlygyň kabul boljakdygyny ýatladýar.

Kuran pitre sadakasyny bermäge borçly kişilere gurbanlyk etmegi wajyp kylypdyr.

Ýagny: ynançly musulmanlara ýa-da musawylara (jöhitlere) "gurbanlyk etmäh" diýmek näderejede dogry bolarka?

Meseläniň täsin tarapy: bu sözi aýdýanlaryň "et görse gözi açylýanlardandygy"!

Başgasynyň ynanç hanasyna öz ynanjyňyzy sokjak bolup azara galmaň!

Soner ÝALÇYN.

"SÖZCÜ" gazeti, 22.07.2021 ý.

Edebi makalalar